

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **B. R., spol. s r.o.**, so sídlom v B., zastúpeného JUDr. M. Š., advokátom v B., proti žalovanej **S. R. - M. V. a R. R. S. R, B., o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 8 C 103/2005, o dovolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19.marca 2009 sp. zn. 16 Co 266/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. marca 2009, sp. zn. 16 Co 266/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd v Banskej Bystrici rozsudkom (v poradí druhým) zo dňa 20. februára 2007, č.k. 8 C 103/2005-292 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 42 000 000 Sk v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku a náhradu trov konania 1 301 668,50 Sk k rukám jeho právneho zástupcu. Vo veci rozhodol podľa § 58/1969 Zb. keď dospel k záveru, že žalobca preukázal existenciu nezákonného rozhodnutia orgánu štátu, ktoré bolo vydané na základe nezákonného postupu správneho orgánu v konaní, preukázal vznik škody, ktorá mu v dôsledku tohto postupu správneho orgánu vo forme ušlého zisku vznikla tým, že došlo ku znemožneniu uplatnenia jeho majetkového práva na mesačné nájomné za obdobie 35 rokov z uzavretej nájomnej zmluvy, ktorá zanikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia orgánu štátnej správy a to vo výške 1 200 000 Sk x 35 rokov. Súd akceptoval uplatnený nárok žalobcu na náhradu škody čo do výšky z dôvodu, že pod pojmom škoda sa v občianskom, aj v obchodnom práve považuje skutočná škoda aj ušlý zisk a nahrádza sa celá škoda. V konaní bolo preukázané, že žalobca mal uzavretú nájomnú zmluvu na obdobie 35 rokov, z ktorej mu mal plynúť zisk vo forme nájomného a táto zmluva zanikla z dôvodu, ktorý sám nezavinil

pre nemožnosť splnenia účelu nájomnej zmluvy, možno potom považovať ušlé nájomné za celé obdobie, teda za obdobie 35 rokov, na ktoré bola zmluva uzavretá, za ušlý zisk žalobcu. Podľa súdu prvého stupňa z výkladu § 18 zákona č. 58/1969 Zb. je zrejmé, že za nesprávny úradný postup štátneho orgánu môže byť považovaný aj jeho postup v konaní, ktorého výsledkom je rozhodnutie, za podmienky, že toto rozhodnutie štátneho orgánu bolo zrušené po jeho právoplatnosti iným štátnym orgánom výslovne z dôvodu, že bolo vydané na základe nesprávneho úradného postupu a z tohto dôvodu je nezákonné, ako to bolo v tejto prejednávanej veci. V konaní bola preukázaná aj príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a zánikom nájomnej zmluvy a vznikom škody a zároveň žalobca preukázal, že sa snažil o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody so žalovanou, ale neúspešne. Podľa názoru prvostupňového súdu boli splnené všetky podmienky preto, aby podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. bola žalovaná zaviazaná na zaplatenie škody v celom rozsahu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici (v poradí druhým) rozsudkom z 27. septembra 2007 sp. zn. 16 Co 114/07 na odvolanie žalovanej rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Žalobcovi podľa názoru krajského súdu škoda nevznikla, nebol preukázaný zodpovednostný vzťah štátu k náhrade škody žalobcu súvisiacej s nezákonným rozhodnutím. S ohľadom na celkové okolnosti súdnej veci, na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že na strane žalobcu existovali také skutočnosti, pre ktoré bolo možné vec posúdiť z hľadiska okolností hodných osobitného zreteľa, ku ktorým došlo tým, že ústavný súd zrušil územné rozhodnutie ako rozhodnutie nezákonné, z ktorého vyplýva zodpovednosť štátu za škodu. Pokiaľ potom žalobca svoj nárok odvodzoval zo zodpovednosti štátu za škodu, vzniklú nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, ktoré bolo zrušené, a nárok podal na súd potom, ako jeho žiadosti o predbežné prerokovanie žalovanou nebolo vyhovené, splnil zákonnú podmienku pre uplatnenie náhrady škody z tohto titulu podľa § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ak by preukázal, že mu škoda vznikla. Krajský súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej posúdil z hľadiska aktívnej legitímácie žalobcu a existencie škody mu vzniklej, vychádzajúc zo zistenia zániku nájomného vzťahu podľa § 676 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 43c ods. 1 a § 34 Občianskeho zákonníka. Dospel k záveru, že medzi žalobcom a spoločnosťou N., spol. s r.o. došlo k dohode o skončení nájmu ku dňu X.. Preto pokiaľ podľa § 671 ods. 1 Občianskeho zákonníka bol nájomník povinný platiť nájom iba počas trvania nájomného vzťahu a keď medzi žalobcom a touto spoločnosťou došlo k ukončeniu

nájomného vzťahu dohodou, došlo aj k zániku povinnosti nájomníka platiť žalobcovi ročné nájomné. Preto ak žalobcovi vo vzťahu k spoločnosti N., s.r.o. nevznikol nárok vyplývajúci z čl. 5 nájomnej zmluvy o platení nájomného, je bezzákladný aj nárok žalobcu na náhradu škody voči žalovanému. Krajský súd vyslovil názor, že žalobcovi na základe zániku povinnosti nájomníka platiť nájomné, nemohla vzniknúť žiadna škoda a ani škoda titulom ušlého zisku, predstavujúceho budúce platenie nájomného po dobu 35 rokov trvania nájmu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 14. októbra 2008 sp. zn. 5 Cdo 19/2008 na dovolanie žalobcu rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vytkol krajskému súdu, že z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Poukázal v ďalšom na ustanovenia § 1 - § 17 zákona č. 58/1969 Zb. a uviedol, že z uvedeného možno vyvodiť, že právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniklo poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená, t.j. vzniklo právo na plnenie. Konštatoval, že v predmetnej veci sa javí, že podmienky, pre uplatnenie nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. žalobca naplnil, čo konštatoval vo svojom rozsudku aj odvolací súd, ktorý sa však ďalej zaoberal právnymi skutočnosťami, ktoré sa k zodpovednostnému vzťahu medzi účastníkmi konania nejavia byť právne relevantné.

Po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom a vrátení mu veci na ďalšie konanie, Krajský súd v Banskej Bystrici (v poradí tretím rozhodnutím) rozsudkom zo dňa 19. marca 2009 sp.zn. 16 Co 266/2008 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovaného zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobcovi 222 399,25 eur (6 700 000 Sk) v lehote do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že predmetom konania v danej veci bolo zaplatenie sumy 42 000 000 Sk škody z ušlého zisku vzniklého žalobcovi, ako prenajímateľovi pozemku, zo zmluvy o nájme, potom ako spoločnosť N. spol. s r.o., B., odstúpila ako nájomník od zmluvy o nájme nehnuteľností, uzavretej medzi žalobcom a touto spoločnosťou dňa X.. Žalobca tvrdil, že nájomník nájomný vzťah ukončil odstúpením od zmluvy z dôvodu zrušenia územného rozhodnutia Okresného úradu v Banskej Bystrici, odbor životného prostredia č. X. zo dňa X. o umiestnení stavby čerpacej stanice pohonných hmôt nálezom Ústavného súdu SR pod č. II. ÚS 22/02-117 dňa

16.4.2003. Žalobca pôvodne vyvodil zodpovednosť žalovaného – S.R., v zastúpení M. V. a R. R. S.R. z ustanovenia § 1 ods. 1, 2 a § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a to z titulu nezákonného rozhodnutia správneho orgánu, neskôr právny dôvod rozšíril na nesprávny úradný postup správneho orgánu pri jeho vydávaní. Škodu v sume 42 000 000 Sk žalobca uplatňoval ako ušlý zisk dôvodiac, že v dôsledku odstúpenia nájomcu od nájomnej zmluvy žalobca ako prenajímateľ nezískal a v budúcnosti ani nezíska ročné nájomné po 1 200 000 Sk za 35 rokov dohodnutého nájmu v celkovej sume 42 000 000 Sk. Nárok žalobca uplatňoval proti žalovanému, ako ústrednému štátnemu orgánu, do pôsobnosti ktorého patrí príslušné odvetvie štátnej správy v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 a § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. potom, ako v predbežnom prerokovaní tento ústredný orgán žiadosti žalobcu o náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené nevyhovelo. Poukázal v ďalšom na svoj právny názor, vyslovený v zrušujúcom uznesení zo dňa 14. septembra 2006 č.k. 16 Co 182/2006- 219, ktorého sa v celom rozsahu pridŕžoval, a kde jednoznačne konštatoval, že ak stavebné konanie trpelo vadami spočívajúcimi v tom, že nebolo konané so všetkými účastníkmi správneho konania, prejavila sa táto vada v obsahu samotného nezákonného rozhodnutia a nešlo v tomto smere o nezákonný úradný postup. Týmto právnym názorom bol súd prvého stupňa viazaný a preto pokiaľ súd vyvodil vo svojom rozhodnutí zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa § 18 ods. 1, 2 zákona č. 58/1969 Zb., rozhodol v rozpore so zákonom (§ 226 O.s.p.). Podotkol, že v uvedenom zrušujúcom uznesení krajský súd naznačil možnú zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu z hľadiska ustanovenia § 3 zákona č. 58/1969 Zb., t.j. z hľadiska prípadu hodného osobitného zreteľa, ak by žalobca splnil podmienku, zakotvenú v ustanovení § 2 tohto zákona. Z hľadiska takéhoto právneho názoru mal preto súd prvého stupňa posudzovať podmienky uplatnenia nároku žalobcu podľa ustanovenia § 3 zákona č. 58/1969 Zb. a nie § 18 tohto zákona. Vzhľadom na právny názor Najvyššieho súdu SR, vyslovený v zrušujúcom rozsudku, ktorým je krajský súd viazaný a ktorý konštatoval, že žalobca pre uplatnenie svojho nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. podmienky naplnil, odvolací súd preto neuznal odvolacie dôvody žalovaného právne relevantnými a mal za to, že základ nároku žalobcu je daný. Pokiaľ je základ nároku žalobcu daný, spornou zostala iba výška náhrady škody, ktorej sa žalobca domáhal v sume 42 mil. Sk predstavujúcej škodu, ktorá mu vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia správneho orgánu vo forme ušlého zisku vzniklej tým, že pre nezákonné rozhodnutie došlo ku znemožneniu uplatnenia jeho majetkového práva na mesačné nájomné splatné ročne vždy 5.11., za obdobie 35 rokov z uzavretej nájomnej zmluvy medzi ním a spoločnosťou N., spol.

s r.o. Súdu prvého stupňa tiež vytkol, že v rozpore s vysloveným právnym názorom krajského súdu (viď zrušujúce uznesenie zo dňa 14.septembra 2006 č.k. 16 Co 182/2006-219) opätovne vyhovel návrhu žalobcu v celom rozsahu a priznal žalobcovi náhradu škody aj do budúca, ako ušlého zisku predstavujúceho nájomné žalobcu za 35 rokov nájmu. Zdôraznil opätovne, že záver súdu prvého stupňa o nahradení škody žalobcovi voči štátu, do budúca, je nesprávny, pretože žalobca sa domáhal zaplatenia tej škody, ktorá žalobcovi, vychádzajúc zo splatnosti nájomného ročne 1 200 000 Sk vždy k 5.novembru kalendárneho roka, od roku 2009 ešte nemohla ani vzniknúť. Vyslovil názor, že v danej veci výšku majetkovej ujmy, ako ušlého zisku žalobcu, ktorá prípadne vznikla nezákonným rozhodnutím, nie je možné bez ďalšieho stotožniť s plnením titulom budúceho nájomného za obdobie 35 rokov nájmu do budúca tak, ako to žiadal žalobca. S prihliadnutím na všetky okolnosti, z ktorých je odvodzovaný nárok žalobcu na náhradu škody, konštatoval, že by bolo v rozpore s dobrými mravmi a ustanovením § 3 Občianskeho zákonníka, aby žalovaný zaplatil žalobcovi škodu, ktorú uplatňoval v plnej sume nájomného, a už vonkoncom nie do budúca za obdobie 35 rokov, t.j. až do roku 2038. Krajský súd z nálezu Ústavného súdu SR II. ÚS 22/02 zistil, že tento nález nadobudol právoplatnosť dňom 2.júna 2003. Konštatoval, že vychádzajúc zo zrušujúceho rozsudku Najvyššieho súdu SR (v zmysle ktorého právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniklo žalobcovi ako poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená), vzniklo právo žalobcu na plnenie dňom 2. júna 2003. Odvolací súd, viazaný názorom Najvyššieho súdu SR dospel k záveru, že právo žalobcu na náhradu škody titulom ušlého zisku, mohlo vzniknúť iba ku dňu rozhodovania krajského súdu, t.j. za obdobie roku 2003 až do 5. novembra 2008 (podľa zmluvy o nájme). Za rok 2003 potom žalobcovi patrí náhrada škody ako ušlého zisku z nájomného za 7 mesiacov, za rok 2004 až 2008 – 5 krát po 1 200 000 Sk, čo spolu predstavuje 6 700 000 Sk, pri konverznom kurze 30,126 za eur, to predstavuje 222 399,25 eur. Iba táto škoda môže predstavovať ušlý zisk žalobcu. Preto krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil a iba takúto sumu uložil žalovanému žalobcovi titulom ušlého zisku ku dňu vyhlásenia rozhodnutia krajského súdu zaplatiť.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie obaja účastníci konania.

Prípustnosť dovolania žalovaný vyvodzoval z § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. (nesprávne posúdenie a konanie postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci). Rozsudok krajského súdu napadol dovolaním

v celom rozsahu a žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie alebo zmeniť a žalobu zamietnuť v celom rozsahu. Poukázal na zmätočnosť zrušujúceho rozsudku Najvyššieho súdu SR (keď na jednom mieste konštatuje, že skutkové a právne závery krajského súdu sú predčasné a že mu ako dovolaciemu súdu neprislúcha v tomto štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie a následne na druhom mieste v rozsudku konštatuje, že sa mu javí, že žalobca naplnil podmienky pre uplatnenie si svojho nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb.) a jeho nesprávny právny záver, a tým aj nesprávne rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici. Namietal, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí si navyše nesprávne vyložil tieto závery, čím sa odchyľil od záväzného právneho záveru dovolacieho súdu, keď nielenže musel konštatovať, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody, ale ako uviedol „musel vychádzať zo skutočnosti, že základ nároku žalobcu na náhradu škody titulom ušlého zisku je daný“. Toto ale zo žiadnych záverov dovolacieho súdu nevyplýva. Krajský súd v Banskej Bystrici v podstate rozhodol, že žalobcovi vznikla škoda, čo je v rozpore s tým, čo bolo doposiaľ v rámci konania zistené. Navyše odvolací súd nedoplnil a ani nezopakoval dokazovanie (rozhodol bez nariadenia pojednávania) a odvolal sa pritom iba na právne závery dovolacieho súdu. S napadnutým rozhodnutím nesúhlasil, keďže odvolací súd viazaný nedostatočným, predčasným a najmä zmätočným právnym názorom dovolacieho súdu, vec nesprávne právne posúdil, jeho rozhodnutie je pre tie isté dôvody postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň žiadal o odklad vykonateľnosti Krajského súdu v Banskej Bystrici, kým o dovolaní nerozhodne príslušný súd.

Žalobca podal dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom zamietol zvyšok žaloby žalobcu a v ktorom rozhodol o trovách konania. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 238 ods. 1, 2 O.s.p. a dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Navrhol, aby Najvyšší súd SR rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil v prospech žalobcu a žiadal v plnom rozsahu priznať trovy prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania. Namietal, že odvolací súd založil svoje tvrdenia len na vlastných domnienkach a úvahách, ktoré však nemajú oporu v zistenom skutkovom stave. Mal za to, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou konania a to v dôsledku nevykonania dokazovania o skutočnostiach, ktoré pri svojom rozhodovaní posudzoval ako relevantné pre konečné rozhodnutie vo veci samej, keď nepriznal nárok žalobcu na ušlý zisk za celú dobu dohodnutého nájmu 35 rokov a jedno z odôvodnení takéhoto rozhodnutia opieral o subjektívne pochybnosti a úvahy, pričom však tieto závery odvolacieho súdu nemali reálny podklad či oporu vo vykonanom dokazovaní, nakoľko otázka predimenzovania čerpacích

staníc PH predmetom dokazovania na oboch inštanciách súdneho konania vôbec nebola. Vyslovil názor, že napadnutý rozsudok krajského súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Vytýkal odvolaciemu súdu, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil bez toho, aby riadne a právne odôvodnil zmenu prvostupňového rozhodnutia a logicky zdôvodnil nesprávnosť právnych a skutkových záverov uvedených v rozhodnutí prvostupňového súdu. Namietal tiež, že z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé (vydané dňa 19. marca 2009), ku ktorému dňu súd rozhodoval, keď ním priznaná náhrada škody bola vypočítaná ku dňu 5. novembra 2008. Ďalej podotkol, že odvolací súd sa odchyľil tiež od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného vo veci, keď sa pri určovaní výšky ušlého zisku zaoberal dojednaniami upravenými v nájomnej zmluve a svoje rozhodnutie opätovne založil na skutočnostiach, ktoré nie sú právne relevantné pre zodpovednostný vzťah účastníkov konania. Za nesprávne považoval aj rozhodnutie o náhrade trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátmi (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie účastníkov konania je podané opodstatnene z dôvodu, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., sa dovolací súd komplexne zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (ide o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,

o prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., zakladajúcej prípustnosť a dôvodnosť dovolania, t.j. že odvolací súd svojim postupom odňal účastníkom konania možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) je treba podľa ustálenej súdnej praxe rozumieť taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 220 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Podľa § 243d veta prvá a veta druhá O.s.p. ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že po zrušení napadnutého rozhodnutia dovolacím súdom, koná ďalej odvolací, prípadne súd prvého stupňa. Zákon mu pritom ukladá riadiť sa právnym názorom vysloveným dovolacím súdom v zrušujúcom rozhodnutí. Nižší súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu ako pri posudzovaní otázok hmotného práva, tak pri aplikácii procesných predpisov.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). I keď odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 O.s.p., v potrebnom rozsahu nezopakoval dokazovanie, ktoré už raz vykonal súd v rámci konania na prvom stupni, ani dokazovanie nedoplnil a rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), ako to dokladá zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku (č.l. 385 spisu). Okresný súd po stránke skutkovej založil svoj rozsudok na tom, že žalobca preukázal existenciu nezákonného rozhodnutia orgánu štátu, ktoré bolo vydané na základe nezákonného postupu správneho orgánu v konaní, preukázal vznik škody, ktorá mu v dôsledku tohto postupu správneho orgánu vo forme ušlého zisku vznikla tým, že došlo ku znemožneniu uplatnenia jeho majetkového práva na mesačné nájomné za obdobie 35 rokov z uzavretej nájomnej zmluvy, ktorá zanikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia orgánu štátnej správy a to vo výške 1 200 000 Sk x 35 rokov. V konaní bola preukázaná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a zánikom nájomnej zmluvy a vznikom škody. Krajský súd po zrušení jeho prvého rozsudku dovolacím súdom, v odôvodnení

svojho rozhodnutia argumentoval a pridržiaval sa svojho právneho názoru, ktorý už vyslovil vo svojom zrušujúcom uznesení a na ktorý v celom rozsahu poukazoval a na strane druhej sa odvolával na právny názor dovolacieho súdu, týkajúci sa základu nároku žalobcu na náhradu škody v zmysle § 58/1969 Zb. Súdu prvého stupňa vytkol, že podmienky uplatnenia nároku žalobcu mal posudzovať z hľadiska ustanovenia § 3 zákona č. 58/1969 Zb. a nie podľa § 18 ods. 1, 2 tohto zákona. Odvolávajúc sa na „právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“, vyslovený v dôvodoch zrušujúceho rozsudku, konštatoval, že pokiaľ je základ nároku žalobcu daný, spornou zostala iba výška škody, ktorej sa žalobca domáhal v sume 42 mil. Sk, predstavujúcich škodu, ktorá mu vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia správneho orgánu vo forme ušlého zisku vzniklej tým, že pre nezákonné rozhodnutie došlo k znemožneniu uplatnenia jeho majetkového práva na mesačné nájomné, splatného ročne vždy 5.11., za obdobie 35 rokov z uzavretej nájomnej zmluvy medzi ním a spoločnosťou N., spol. s r.o. Za nesprávny považoval záver súdu prvého stupňa o nahradení škody žalobcovi voči štátu do budúcnosti, a vyslovil záver, že nemožno úspešne uplatňovať nárok na náhradu škody, ktorá by žalobcovi mala vzniknúť až v budúcnosti a preto je možné priznať náhradu škody titulom ušlého zisku iba ku dňu rozhodovania krajského súdu, t.j. za obdobie roku 2003 až do 5. novembra 2008 (podľa zmluvy o nájme) v celkovej sume 222 399,25 eur. Iba táto škoda môže predstavovať ušlý zisk žalobcu.

Ak sa však odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať (prípadne doplniť) a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o čiastočnej opodstatnenosti žaloby dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Z obsahu zápisnice o verejnom vyhlásení rozhodnutia pred odvolacím súdom zo dňa 19. marca 2009 (č.l. 385 spisu), na ktorom bolo meritórne rozhodnuté, totiž vyplýva, že krajský súd o odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania. Neriadil sa pritom dôsledne intenciami dovolacieho súdu, vyslovenými v jeho zrušujúcom rozhodnutí.

I keď Občiansky súdny poriadok v znení platnom od 15. októbra 2008, t.j. od účinnosti novely vykonanej zákonom č. 384/2008 Z.z., umožňuje odvolaciemu súdu

(s výnimkou taxatívne určených prípadov) rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania, podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom od 15. októbra 2008) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,

b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,

c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.).

Keďže v prejednáwanej veci odvolací súd mal doplniť alebo zopakovať dokazovanie, musel nariadiť na prejednanie veci pojednávanie v zmysle citovaného ustanovenia § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Keď však takto nepostupoval, zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že verejnosť konania patrí k ústavným procesným zárukám práva na súdnu a inú právnu ochranu. S verejným prerokovaním veci súvisí princíp ústnosti a bezprostrednosti a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom.

Pokiaľ dovolatelia namietali, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľmi napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Napriek tejto skutočnosti považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné uviesť, že pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom

(§ 220 O.s.p.) tento súd svojim rozhodnutím nahrádza napadnuté prvostupňové rozhodnutie. Preto obsah jeho písomne vyhotoveného rozhodnutia musí obsahovať zákonné náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. Súd v odôvodnení rozhodnutia sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení jednoznačne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Niet v ňom miesta pre dohady a domnienky. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t.j. musí byť preskúmateľné.

Potrebné je poukázať aj na to, že konanie pred súdom musí zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair process). Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhnovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich.

Dovolací súd dáva odvolaciemu súdu do pozornosti, že spoločnosť B. R. spol. s r.o. (žalobca) listom zo dňa 22.6.2009 oznámila žalovanému, že došlo k postúpeniu pohľadávky z titulu právoplatného a vykonateľného rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici na spoločnosť C. spol. s r.o., so sídlom v Š., S. X., ktorá už túto pohľadávku vymáha v exekučnom konaní. Bude preto potrebné, aby sa súd s touto skutočnosťou zaoberal (viď podanie žalovaného z 07.12.2009).

So zreteľom na to, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., na ktorú bolo potrebné vziať zreteľ (§ 242 ods. 1 O.s.p.), zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. marca 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská